

Streszczenie rozprawy doktorskiej:

„Administracyjnoprawna metoda regulacji przeciwdziałania uzależnieniom”,

autorstwa mgr. Michała Koszowskiego, napisanej pod opieką naukową

dra hab. Iwony Niżnik-Dobosz, prof. UJ

Zagadnienie korzystania z produktów, których zażywanie może wywoływać uzależnienie, należy postrzegać wielopłaszczyznowo – w kategoriach gospodarczych, społecznych oraz kulturowych. Korzystanie z nich jest, zdaniem autora rozprawy, sferą działań jednostki, która, ze względu na zasadę pomocniczości, wymaga ingerencji prawodawcy w sferę praw i wolności jednostki, wręcz oddziaływania o charakterze paternalistycznym. Stan uzależnienia, któremu omawiana w przedłożonej pracy administracyjnoprawna metoda regulacji ma przeciwdziałać, godzi nie tylko w zdrowie i życie jednostki. Stan ten odbiera jej również możliwość racjonalnego decydowania o swoim losie.

Dla administratywisty tematyka rozprawy jest o tyle ciekawa, że omawiana regulacja dotyczy w tym wypadku tak wytwarzania, w dużym zakresie obrotu, jak i samego korzystania z takich produktów. Do tego korzystanie z tych wyrobów z samej swojej istoty rodzi konflikt przeróżnych interesów, który prawo administracyjne stara się rozwiązywać.

Praca jest podzielona na dwie główne części. W pierwszej, autor dokonuje usystematyzowania pojęć i instytucji teorii prawa i prawa administracyjnego niezbędnych do przedstawienia administracyjnoprawnej metody regulacji przeciwdziałania uzależnieniom. Dorobek doktryny i orzecznictwa autor konfrontuje z własnym ujęciem pojęcia metody regulacji.

Zdaniem autora rozprawy, pojęcie metody regulacji wymaga nowego ujęcia, którego autor dokonuje w rozdziale I rozprawy. W tym fragmencie pracy autor ustala użyteczny dla nauki prawa administracyjnego sens pojęcia metody regulacji, w tym administracyjnoprawnej metody regulacji. Dokonuje tego przez wyprowadzenie definicji pojęcia metody regulacji, w tym poprzez porównanie go do pojęć pokrewnych, zakreślając jego zakres i wyraźne granice.

Rozdział II rozprawy służy uporządkowaniu aparatury pojęciowej odnoszącej się do relewantnego dla jej tematu przedmiotu regulacji oraz omówienia specyfiki norm administracyjnoprawnej metody regulacji przeciwdziałania uzależnieniom.

Przedmiotem rozważań zawartych w rozdziale III rozprawy autor uczynił filozofię, wartości i modele administracyjnoprawnej metody regulacji przeciwdziałania uzależnieniom. Odrębnie autor traktuje tzw. wartości-cele, wartości realizowane przez administracyjnoprawną metodę

regulacji przeciwdziałania uzależnieniom oraz wartości, które powinny szczególnie cechować samą tę regulację. Na tej podstawie autor wyprowadza tezę o gradacji metod regulacji ze względu na wartości oraz przedstawia pewne wyodrębnialne modele administracyjnoprawnej metody regulacji przeciwdziałania uzależnieniom.

Na podstawie rozważań o charakterze ogólnym z części pierwszej pracy, autor wyprowadza twierdzenia, które służą do analizy poszczególnych unormowań w części drugiej pracy o charakterze szczegółowym. Dokonuje tego przez analizę poszczególnych administracyjnoprawnych metod regulacji przeciwdziałania poszczególnym uzależnieniom: alkoholizmowi, nikotynizmowi i narkomanii, wskazując ich charakterystyczne cechy i swoistości.

W rozdziale IV rozprawy autor analizuje administracyjnoprawną metodę regulacji przeciwdziałania alkoholizmowi. Autor, rozpoczynając rozważania od przedstawienia specyfiki przedmiotu tej regulacji prawnej i jej historycznego rozwoju, przedstawia jej główny cel. Następnie przedstawia jej ujęcie podmiotowe, ukazujące budowę struktury organów administracji publicznej zaangażowanych w przeciwdziałanie alkoholizmowi w oparciu o kryterium pomocniczości. Dalej autor omawia rozbudowany system aktów planowania specyficzny dla tej metody regulacji a następnie ograniczenia w wyrobie, podaży i spożywaniu napojów alkoholowych w ujęciu podmiotowym, przedmiotowym i przestrzennym. Osobną kwestią przedstawioną w tym rozdziale są ponadto regulacje następstw nadużywania i uzależnienia od napojów alkoholowych, w tym swoista dla administracyjnoprawnej metody regulacji przeciwdziałania alkoholizmowi instytucja izby wytrzeźwień.

Rozdział V skupia się na niedawno znacznie zmodyfikowanej i rozbudowanej przez prawodawcę administracyjnoprawnej metodzie regulacji przeciwdziałania nikotynizmowi. Obok przedstawienia przedmiotu regulacji, jej rozwoju historycznego, autor podobnie jak w rozdziale IV przedstawia aspekt podmiotowy tej regulacji oraz występujące w niej akty planowania, konfrontując ich zupełnie inną strukturę z niejako wzorcową administracyjnoprawną metodą regulacji przeciwdziałania alkoholizmowi. W rozdziale tym autor przedstawia pojęcie polskiego modelu ograniczania możliwości korzystania z wyrobów objętych regulacją u. o zw. tyt. w wybranych miejscach publicznych. Ponadto autor omawia ograniczenia w wytwarzaniu i udostępnianiu wyrobów tytoniowych w ujęciu podmiotowym i przedmiotowym, odrębnie traktując kwestie związane z wyrobami bezdymnymi,

nowatorskimi wyrobami tytoniowymi, papierosami elektronicznymi, jako pewnej nowości w tej metodzie regulacji, która spowodowała daleko idące jej przemodelowanie.

Kwestie związane z administracyjnoprawną metodą regulacji przeciwdziałania narkomanii zostały ujęte w odrębnym, VI rozdziale rozprawy. Odrębność tej metody regulacji od dwóch pozostałych jest istotnie zauważalna. Wynika ona z innej filozofii tej regulacji, opartej o model prohibicyjny a nie, jak w wypadku regulacji przeciwdziałania alkoholizmowi i nikotynizmowi, model reglamentacyjny. Wynika z tego pewna karnizacja tej metody regulacji, która jednak zdaniem autora rozprawy nie wpływa na administracyjnoprawną istotę tej metody w zakresie poza kwestią zapewnienia jej skuteczności. Odrębnie w rozdziale VI autor rozprawy rozważa kwestie związane z aktualnym problemem przeciwdziałania korzystaniu z tzw. dopalaczy, który pozostaje żywą kwestią w szczególności dla praktyki. Analiza ta pozwala na wprowadzenie wniosków o ewolucji administracyjnoprawnej metody regulacji przeciwdziałania uzależnieniom oraz wartościach regulacji, które umożliwiają korzystanie z administracyjnoprawnej metody regulacji przeciwdziałania uzależnieniom jako skutecznego instrumentu zabezpieczającego społeczeństwo przed nowymi zagrożeniami w sposób zgodny ze standardami państwa prawa, w tym ochrony praw i wolności jednostki.

14.09.2018 Michał
Kaszycki

